

Terveydenhuolto kriisissä, hoitolaitoksia ei valvota

Puolan eläkeläisten enemmistö elää äärimmäisen köyhästi



Juhliakin puolalaiset eläkeläiset osaavat köyhyydestä ja kriiseistä huolimatta. Kuvassa juhlivia eläkeläisiä Varsovan Ochofan kaupunginosan eläkeläiskerhossa.

Suomessakin kerättiin parikymmentä vuotta sitten rahaa Puolan vanhusten auttamiseksi. Noista ajoista puolaisten eläkeläisten toimeentulo on kohentunut, mutta Puolan eläkeläisten ja invalidien liiton puheenjohtajan Elzbieta Arciszewskan mukaan eläkeläisten enem-

mistö elää edelleen äärimmäisessä köyhyydessä.

– Suurimmat eläkkeet Puolassa ovat noin 600 euroa, pienimmät vain noin 100 euroa kuukaudessa. Kaksi kolmasosaa saa eläkettä noin 180 euroa kuukaudessa, selostaa **Elzbieta Arciszewska**. Hänen mukaansa eläkkeen pitäisi olla

vähintään 250 euroa kuukaudessa, jotta sillä tulisi toimeen.

Arciszewskan johtama järjestö on aktiivinen erityisesti kulttuuri- ja harrastustoiminnassa. Esimerkiksi vuonna 2002 liitto järjesti 20 500 tapahtumaa, joihin osallistui lähes miljoona ihmistä. Liitossa toimii 550 kulttuuri-ryhmää, joissa on 6 800 jäsentä. Viime vuonna ryhmät esiintyivät lähes 2 000:ssa liiton tapahtumassa ja 1400 muussa tapahtumassa.

Elzbieta Arciszewska pelkää monien eläkeläisten tavoin, että hinnat nousevat Puolan liittyttyä Euroopan unioniin ja että eläkkeiden ostovoima laskee. Talousasiantuntijoiden mukaan useimmat hinnat nousevat EU-jäsenyyden vaikutuksesta erittäin vähän. Maidon, juuston ja kananmunien hintojen arvioidaan nousevan eniten, 4,3 prosenttia, vihannesten ja hedelmien laskevan 0,3 prosenttia ensimmäisen jäsenyyvuoden aikana.

Terveydenhuolto ajautunut kriisiin

Kaikista toukokuussa Euroopan unioniin liittyneistä maista Puolassa käytetään vähiten rahaa terveydenhuoltoon. Elzbieta Arciszewskan mukaan nämä vähätkin rahat käytetään tehottomasti, koska viime vuonna toteutettu terveydenhuollon uudistus epäonnistui ja järjestelmä ajautui kriisiin. Terveydenhuoltojärjestelmää on tänä

vuonna korjattava, sillä Puolan perustuslakituomioistuin totesi sen perustuslain vastaiseksi.

Elzbieta kuvailee Puolan terveydenhuollon todellisuutta näin:

– Rahanpuutteen vuoksi sairaalat eivät pysty hoitamaan niin paljon potilaita kuin niihin mahtuisi. Poliitikot ovat tehneet tästä sen nurinkurisen johtopäätöksen, että sairaaloita on liikaa ja lopettavat niitä, vaikka tarve olisi suuri. Kun lähitöllä oleva sairaala lopetetaan, seuraava sairaala saattaa olla 300 kilometrin päässä. Huonokuntoiselle vanhukselle se saattaa olla liian kaukana, varsinkin kun ambulanssikuljetuksiakin vähennetään.

– Kun sairaalapaikkoja ei ole tarpeeksi potilaita valittaessa etusijalla ovat työkykyiset ihmiset. Ei oteta huomioon sitä, että sairaalahoitoa tarvitsevista 70 prosenttia on eläkeläisiä, Elzbieta muistuttaa.

Puolan perustuslain mukaan terveydenhuollon pitäisi kaikille kansalaisille olla ilmaista.

– Mitä teet, jos joudut odottamaan puoli vuotta jotain kiireellistä tutkimusta? Jos sinulla tai lapsillasi on rahaa, teetät sen yksityisellä.

– Jos ei ole, joudut odottamaan kauan, jolloin saattaa olla jo liian myöhäistä, pohjaa Elzbieta.

Elzbieta arvelee, että terveydenhuollon kriisi on jo lisännyt kuolleisuutta. Hänen mukaansa Puolassa lääkkeet ovat suhteettoman kalliita,

koska ulkomaiset lääkeyritykset ovat valloittaneet markkinat.

– Aptekeissa farmaseutit mielellään esittelevät ulkomaisia lääkkeitä, jotka ovat yleensä monta kertaa kalliimpia kuin kotimaiset. Niistä tulee enemmän voittoa. Ulkomaiset yritykset käyttävät enemmän mainontaan ja jättävät kuluttajia harhaan.

– Meidän liittomme vaatii, että kotimaiset lääkkeet asetetaan etusijalle, koska ne ovat samalla sekä korkeatasoisia että halpoja ja koska niiden tuotanto antaa työtä puolalaisille. Elzbieta julistaa.

Yksityisiä hoitoloita ei valvo kukaan

Eläkeläisten ja invalidin järjestön puheenjohtaja kertoo, että yksinäisten vanhusten osa Puolassa on surkea. Yhteiskunnan ylläpitämiä vanhainkoteja on vain 10 prosentille tarvitsevista. Niiden taso vaihtelee suuresti. On myös kirkon hoitamia vanhainkoteja.

– Meidän liittomme mielestä kirkon tehtävänä on julistaa Jumana sanaa ja jättää vanhusten hoitaminen yhteiskunnalle, sanoo Elzbieta tiukasti.

Vanhusten hoitoa Puolassa hallitsevat nyt yksityiset täysihoidot. Henkilö, jolla on esimerkiksi huvila, voi rekisteröidä sen vanhusten täysihoidoksi, johon hän voi saada tukea kunnalta.

– Täysihoidoita ei valvo kukaan, vaikka viranomaiset

tietävät, millaiset olot niissä on. Täyteen tungetuissa huoneissa vanukset lähinnä nukuvat, yleensä unilääkkeiden voimalla. Ruokaa heille annetaan kerran päivässä. Vaikka he laskisivat alleen, vaipat vaihdetaan vain joka toinen päivä. Tästä hoidosta vanukset maksavat koko eläkkeensä

Haju huoneissa on kamala. Näissä täysihoidotossa vierailivat vain ruumisautot, kuvailee Elzbieta. Hän ertoo, että liiton edustajat eivät pääse tutustumaan täysihoidoihin, koska pelätään, että he nostavat metelin vanhusten epäinhimillisistä oloista.

Epäily EU:ta kohtaan kasvaa

Elzbieta Arciszewska kertoo, että Puolan tuleva jäsenyys Euroopan unionissa herätti aluksi toivon ilmapiiri. Viime vuonna hän järjesti eläkeläisille seitsemän viikon kurssia Euroopan unionista. Jokaiseen niistä osallistui 50 eläkeläistä. Luennoijina oli poliitikkoja, sosiologeja, oikeusoppineita ja taluselämän edustajia.

– Ihmiset olivat erittäin kiinnostuneita näistä luennoista ja sain heiltä paljon kiitosta, kertoo Elzbieta ylpeänä.

– Kuitenkin se tieto, jota olemme viime ja tänä vuonna saaneet, on heikentänyt ilmapiiriä. Eläkeläiset pelkäävät, että EU tuhoaa Puolan korkeatasoisen elintarviketuotannon, kertoo Elzbieta.

Hän uskoo, että jos kansanäänestys olisi nyt, äänestysaktiivisuus jäisi alle 50 prosenttiin.

– EU-jäsenyyden puolesta äänestäisivät lähinnä nuoret, joiden toivona on löytää ulkomailta töitä, kärjistää Elzbieta.

Elzbieta itse kannattaa Puolan jäsenyyttä Euroopan unionissa, mutta ei jäsenyyden nykyisillä ehdoilla. Hänen pelkonsa Puolan elintarviketeollisuuden tuhoutumisesta on ilmeisen turha, sillä EU:n komission ja Puolan hallituksen selvitysten mukaan Puolan elintarviketien kaksinkertaistuu EU-jäsenyyden ansiosta.

Teksti:
JUHA JÄRVINEN
Kuva:
JACEK SOWICKI

PARHAISIIN HETKIIN

Savi on hyvä apu, kun lihakset ovat jännittyneet ja kivuliaat. Hieronta parantaa oleellisesti verenkiertoa ja kudosten aineenvaihduntaa, rentouttaa jännittyneitä lihaksia ja lisää lihasten järeävyttä.

Vesi on rentouttava ja mielialaa rauhoittava elementti, myös sen lämpö vaikuttaa rentouttavasti. Kylpyveteen sekoitetut eeteriset öljyt vaikuttavat sekä ihon kautta imeytymällä että hengityksen kautta, kun ne haihtuvat ilmaan.

HYVINVOINTIPAKETTI

- Savi+puolihieronta
- Vesihieronta
- Yrttikylpy
- Jalka- tai kasvohoito
- Asiakassauna ja porealtaan käyttö
- Vapaa-ajanohjelma
- 7 vrk / aamiainen / 2hh

Hintaan

309 €/HLÖ

PAIKAT NOTKEIKSI

- 2x savi+puolihieronta
- Vesihieronta
- Jalka- tai kasvohoito
- Asiakassauna ja porealtaan käyttö
- Vapaa-ajanohjelma
- 5 vrk / aamiainen / 2hh

Hintaan

280 €/HLÖ

KUNTORANTA

Myyntipalvelu (017) 5601403
VARKAUS www.kuntoranta.fi

Saksan liittotasavallan historiassa eläkkeet laskevat tänä vuonna ensimmäistä kertaa reaalisesti. Kymmenentuhannet eläkeläiset osoittivatkin mielellään huhtikuun lopulla useissa Saksan kaupungeissa. He vastustivat liittokansleri Gerhard Schröderin punavihreän hallituksen suunnitelmia leikata sosiaalietuisuuksia ja heikentää eläketurvaa.



Saksassa on ollut pitkin kevättä suuria mielenosoituksia hallituksen säästöohjelmaa vastaan.

Saksan hallituksen Agenda 2010 on suututtanut eläkeläiset

”Eläke ei ole mikään almu”

Yksistään Münchenissä osoiti mieltään 30 000 ihmistä sosiaaliyhdistyksen, Sozialverband VdK:n, järjestämässä mielenosoituksessa. Banderolleissa mielenosoittajat julistivat ”Eläke ei ole mikään almu” ja ”Me emme ole kansakunnan lypsylehmä”.

Saksan hallituksen Agenda 2010 on laaja terveys-, työmarkkina- ja eläkerreformipaketti, joka suuntautuu Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa toteutetun uusliberalistisen talouspolitiikan noudattamiseen. Liittokansleri Schröderin johtama hallitus on ilmoittanut tavoitteekseen taloudellisen kasvun voimistamisen, työllisyyden parantamisen, eläketason turvaamisen tuleville sukupolville sekä Saksan nostamisen uuteen talousnou- suun.

Konservatiivinen oppositiopuolue kristillisdemokraatit ja työnantajajärjestön edustajat ovat tervehtineet hallituksen politiikkaa tyytyväisinä, vaikka ne ovatkin halunneet pitemmälle meneviä heikennyksiä työmarkkina-, perhe-, sosiaali- ja eläkepolitiikan alueella. Saksan työnantajaliiton presidentti Dieter Hundt on vaatinut eläkeiän nostamista 67 ikävuoteen 65 vuoden sijasta, vaikka kaikista yli 55-vuotiaasta palkkatyöläisistä vain vajaalla kolmanneksella on työpaikka. Saksassa yleinen

eläkeikä oli vuoteen 1999 asti 63 vuotta.

Vasemmistolainen tutkija Karl-Heinz Roth yhdistää Agenda 2010 -ohjelman maailmanlaajuiseen sosiaalipoliittisten saavutusten murentamiseen. Hänen mukaansa 1980-luvulta lähtien pääoma- ja finanssiryhmät ovat valloittaneet sosiaalivaltion solmukohtia.

Tavoitteena on kääntää yhteiskunnan jakokoneisto vähävaraisten sosiaalisen turvan takaamisesta päinvastaiseksi. Kansallisvaltiot pakotetaan veroalennuksiin ja hyvinvointivaltion ylläpitämisen sijasta valtion rahoja ohjataan tukahduttamiskoneiston kasvattamiseen.

Taustalla on Rothin mielestä pyrkimys avata tie yksityistämiseen myös sosiaalisissa turvajärjestelmissä, infrastruktuurissa ja koulutuksessa. Tässä suhteessa Agenda 2010 merkitsee uutta laadullista tasoa. Sen myötä yksityistämisen kohteeksi ovat joutumassa kansalaisten jokapäiväiset tarpeet.

Eläkejärjestelmä tulilinjalla

Tulilinjalla on myös eläkejärjestelmä. Agenda 2010:n tavoitteiden toteutuminen johtaa siihen, että nuoremman sukupolven on pakko turvautua yksityiseen eläke-

säästämiseen, mikäli se haluaa turvata itselleen eläkeläisten toimeentulon nykytason.

Tilannetta pahentaa se, että nykypolitiikan tuloksena on syntymässä uusi ”täystyöllisyys”, joka merkitsee matalapalkkatyön voimakasta yleistymistä. Kyetäkseen selviytymään yhä useamman ihmisen on otettava 3-4 työtä keuhkoa palkkaa vastaan. Työaika kasvaa dramaattisesti, vaikka tulot laskevat. On muodostumassa suuri joukko ihmisiä, jotka elinikäisen työköyhyyden jälkeen ajautuvat vielä syvempään köyhyyteen eläkeläisvuosi- naan.

Hallitus perustelee eläkkeiden tason reaalista laskemisesta ja eläkepolitiikan kokonaisvaltaista heikentämistä Saksan kilpailukyyn heikkoudella, korkealla työttömyydellä, väestön nopealla ikääntymisellä ja sosiaali- ja eläkekulujen kasvulla.

Sosiaalidemokraattisen puolueen (SPD) liittopäivien edustaja Martin Dörmann on todennut: ”Politiikka on valinnan edessä, joko sosiaalimaksujen korottaminen tai menojen supistaminen.”

Nykypolitiikan kannattajat väittävät, että Saksalla ei ole kilpailukyyn vuoksi mahdollista lisätä verotusta ja palkkakustannusten sivuttua siihen, että nuoremman sukupolven on pakko turvautua yksityiseen eläke-

töt eläkemenoissa.

Väestön vanhentuminen on Saksan todellinen ongelma. Saksalaisista on tulossa ikärakenteeltaan maailman vanhin kansakunta vuoteen 2035 mennessä, jos kehitys jatkuu nykyisellään.

Yli 60-vuotiaiden osuus väestöstä on 24 nyt prosenttia. Arvion mukaan heidän osuutensa neusee vuoteen 2050 mennessä 37 prosenttiin edellyttäen, että Saksa ottaa sinä aikana vähintään 200 000 uutta maahanmuuttajaa. Vuonna 2040 on yhtä eläkeläistä kohden vajaa kaksi työkäistä, kun tällä hetkellä luku on neljä.

Eläkeläisiltä yrityksille

Onko nykyinen säästölinja välttämättä ainoa ratkaisu? Saksa on maailman johtavia teollisuus- ja vientimaita. Maan vientitulot nousivat viime vuonna hieman vajaaseen 100 miljardiin euroon, joka on uusi ennätys. Saksan osuus maailmanlaajuisesta viennistä on noin 10 prosenttia. Kilpailukyyn ongelma liittyy enemmänkin uusliberalistisen ideologian luomaan mielikuvaan kuin todellisuuteen.

Hallituksen asettama Rürup-asiantuntijakomissio odottaa seuraavien 50 vuoden aikana Saksan talouden tuottavuuden kaksinkertaist-

tuvan. ”Me toteutamme Agenda 2010:aa, jotta yritykset rikastuisivat”, toteavat hallituksen kriitikot.

Nykyinen eläkeratkaisu on jatkoa vuonna 2001 valitulle linjalle. Silloin hallitus päätti eläkkeiden jäädyttämisestä vähintään vuoden 2004 ajaksi. Sen lisäksi eläkkeen maksupäivä siirrettiin kuukauden alusta 15. päivään ja lisättiin lakisääteisiä hoito- ja sairausturvamaksuja. Nämä ratkaisut johtavat siihen, että ensimmäisen kerran Saksassa eläkkeiden käteen jäävä osuus laskee absoluuttisesti.

Yhteys palkkojen nousuun katkaistaan

Eläkeuudistuksen ydin on eläketurvan rahoituspuhjan vakauttaminen. Hallituksen julkilausuttuna tavoitteena on vastata väestön ikääntymisen mukanaan tuomaan rahoitushaasteeseen ja turvata vähimmäiseläke. Se edellyttää hallituksen mallissa lakisääteisten eläkkeiden rajua heikentämistä.

Tähän asti eläkkeet ovat seuranneet palkkakehitystä. Nyt tämä yhteys katkaistaan. Tavoitteena on pudottaa eläkkeiden suuruus bruttopalkkaan verrattuna nykyisestä 53 prosentin tasosta 43 prosenttiin. Bremeniläisen taloustieteilijän Winfried Schmäh-

lin mukaan 20 vuotta keskipalkkaa saaneen henkilön eläke on nykyisin noin 1100 euroa. Hallitus esityttää sen laskemista vuoteen 2030 mennessä 880 euroon kuukaudessa.

Agenda 2010:n eläkeleikkaukset merkitsevät Saksan luopumista sellaisesta eläkepolitiikasta, joka turvaisi työelämän aikana saavutetun elintason. Nyt tavoitteena on turvata osalle eläke, joka estää liukumisen köyhyyteen.

Matalapalkka-alalla työskenteleville, pätikätyöläisille ja työttömille nykyratkaisut merkitsevät armotta köyhyyteen liukumista iäkkäinä. Tällä hetkellä Saksan 19,5 miljoonasta eläkeläisestä 9 miljoonaa on tullava toimeen 400-700 euron kuukausi- eläkkeellä. Hallituksen eläkeratkaisu syöksee heidät täydelliseen taloudelliseen ahdinkoon ja katkeraan köyhyyteen.

KERSTIN JOKISALO-NEUMANN

FM Kerstin Jokisalo-Neumann toimii saksan kielen opettajana Oulun yliopiston kielikeskuksessa.